

Želdinių priežiūra, tvarkymas ir apsauga

ATMINTINĖ GYVENTOJAMS

2023 | 10

Atnaujinta 2023-10-01

Turinys

Apie atmintinę 3

Bendra informacija 5

Saugotini želdiniai 6

Nesaugotini želdiniai 12

Leidimai tvarkyti saugotinus želdinius 13

Leidimų išdavimo tvarka 14

Želdinių atkuriamosios vertės kompensacija 14

Želdinių priežiūra ir tvarkymas 16

Želdinių veisimas (sodinimas) 16

Želdinių genėjimas 18

Želdinių apsauga vykdant statybos darbus 19

Invaziniai želdiniai ir jų naikinimas 20

Žaliųjų atliekų tvarkymas 21

Apie atmintinę

Remiantis šiuo metu galiojančiais teisės aktais, atmintinėje pateikiama gyventojams aktuali informacija apie želdinių (ne miško žemėje augančių medžių ir krūmų) priežiūrą, tvarkymą ir su tuo susijusius aplinkosauginius reikalavimus.

Išsamesnę informaciją galima rasti*:

- Lietuvos Respublikos želdynų įstatyme;
- Medžių ir krūmų, vandens telkinių, esančių želdynuose, priežiūros taisyklėse;
- Želdynų įrengimo ir želdinių veisimo taisyklėse;
- Nutarime dėl kriterijų, kuriuos atitinkantys medžiai ir krūmai priskiriami saugotiniems želdiniams;
- Įsakyme dėl kriterijų, pagal kuriuos dendrologiškai, ekologiškai, estetiškai vertingi, kultūros paveldui ir kraštovaizdžiui reikšmingi medžiai ir krūmai skelbiami saugotiniais želdiniais;
- Įsakyme dėl želdinių atkuriamosios vertės įkainių;
- Žalos aplinkai, sunaikinus ar sužalojus gamtinius kraštovaizdžio kompleksus ir objektus, skaičiavimo metodikoje;
- Želdinių apsaugos, vykdant statybos darbus, taisyklėse;
- Želdynų ir želdinių sanitarinės apsaugos taisyklėse;
- ir kt.

Konsultuojame

8 700 02022

konsultacijos@aad.am.lt

* Atkreipiame dėmesį, kad atsidarius teisės akto nuorodą, reikia žiūrėti galiojančią suvestinę redakciją.

Pagrindinės sąvokos

Želdiniai	Ne miško žemėje įveisti ar natūraliai augantys medžiai, krūmai ar lianos
Želdynas	0,01 hektaro ar didesnis ne miško žemės plotas su želdiniais, kuriame gali būti vandens telkinių, želdynų statinių ir įrenginių, vejų ir gėlynų
Želdynų ir želdinių apsauga	Visuma veiksmų ir priemonių, kuriomis užtikrinamas želdynų kompozicijos, želdinių kiekio ir biologinės įvairovės išsaugojimas, želdinių gerovė, įskaitant želdynų ir želdinių apsaugą nuo neteisėto jų naikinimo
Intensyvus želdinių genėjimas	Želdinių priežiūros darbai, kurių metu pašalinama daugiau kaip 30 procentų medžių ar krūmų lajos tūrio
Laja	Medžio ar krūmo šakų su lapais visuma
Neteisėtas želdinių naikinimas	Tiesioginis ar netiesioginis mechaninis ar cheminis poveikis želdiniams ar jų aplinkos sąlygų pakeitimas, dėl kurio pažeidžiamos želdinių gyvybinės funkcijos, želdinių kirtimas, kitoks pašalinimas iš augimo vietos* ar intensyvus genėjimas nesilaikant teisės aktų reikalavimų, taip pat saugotinių želdinių kirtimas, kitoks pašalinimas iš augimo vietos ar intensyvus genėjimas neturint galiojančio leidimo, sprendimo ar nesumokėjus želdinių atkuriamosios vertės kompensacijos

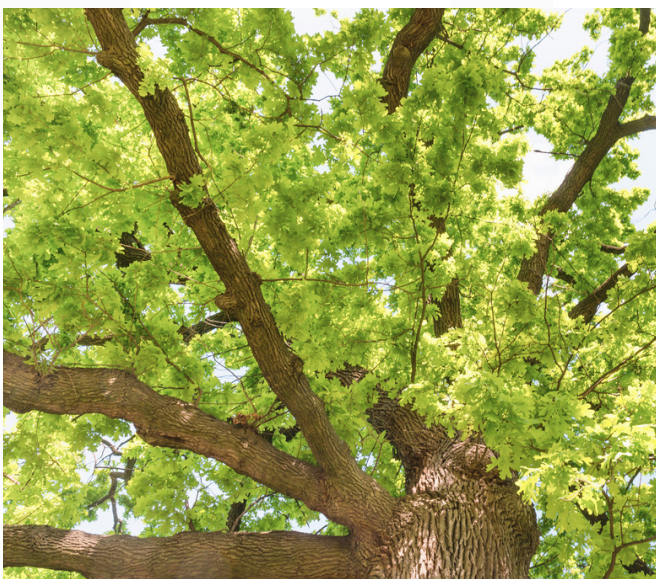
* Pavyzdžiui, išrovimas arba perkėlimas į kitą vietą.

Bendra informacija

Želdiniai veisiami ir želdynai kuriami aplinkos kokybei gerinti, biologinei įvairovei saugoti ir turtinti, rekreaciniams, estetiniams, kultūriniais ir kitiems žmonių poreikiams tenkinti.

Ypač didelę reikšmę aplinkai turi brandūs medžiai ir krūmai. Tinkamas želdinių sodinimas ir priežiūra užtikrina augalų sveikatą, fizinį atsparumą ir ilgaamžiškumą.

- Reguliuoja oro drėgnumą
- Mažina triukšmą
- Sulaiko dulkes
- Mažina taršą ir valo orą
- Turi teigiamą poveikį žmonių psichinei sveikatai
- Yra saugus prieglobstis paukščiams ir kitiems gyvūnams

Tačiau taip pat svarbu, kad želdiniai nekeltų pavojaus aplinkai ir žmonių saugumui, todėl esant būtinybei juos pašalinti, tai turi būti atliekama laikantis nustatytų reikalavimų.

- Sergantys ar kenkėjų užpulti želdiniai gali užkrėsti sveikuosius
- Avarinės būklės, apleisti želdiniai kelia pavojų aplinkai, žmonių ir jų turto saugumui
- Invazinės želdinių rūšys išstumia vietines

Želdinių savininkai ir valdytojai privalo:

- saugoti želdinius nuo ligų, kenkėjų, žmogaus veiklos poveikio, bloginančio jų sanitarinę būklę;
- želdinius sodinti vadovaujantis [Želdynų įrengimo ir želdinių veisimo taisyklėmis](#) (plačiau žr. 16 p.);
- sodinti atsparias ligoms ir kenkėjams augalų rūšis;
- pastebėjus Europos Sąjungos karantininių kenkėjų požymių, pranešti [Valstybinei augalininkystės tarnybai prie Žemės ūkio ministerijos](#) ir imtis specialistų nurodytų priemonių;
- naudojant augalų apsaugos produktus vadovautis [Lietuvos Respublikos augalų apsaugos įstatymu](#), o tręšiamuosius produktus – [Tręšiamųjų produktų naudojimo reikalavimų aprašu](#);
- nenaudoti invazinių rūšių augalų želdynams įrengti ir nesodinti invazinių rūšių augalų (išskyrus istorinius želdynus);
- leisti želdinius inventorizuojantiems specialistams, įeiti į teritorijas, kuriose auga želdiniai, ir atlikti inventorizavimo darbus*.

Saugotini želdiniai

Medžiai ir krūmai saugotiniems želdiniams yra priskiriami dviem atvejais:

1

Kai atitinka Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatytus kriterijus

Ar medis, krūmas yra saugotinas, nustatoma pagal jo rūšį, kamieno skersmenį, aukštį ir augimo vietą (žr. 1 lentelėje).

2

Kai saugotinais paskelbiami savivaldybės sprendimu

Jeigu savivaldybė konkrečius medžius, krūmus, atitinkančius 2 lentelėje nurodytus kriterijus, skelbia saugotinais želdiniais, apie tai per 20 darbo dienų turi raštu informuoti jų savininkus, valdytojus, ir informaciją paskelbti savivaldybės interneto svetainėje**.

* Daugiau informacijos [Lietuvos Respublikos želdynų įstatyme](#), [Želdynų ir želdinių sanitarinės apsaugos taisyklėse](#).

** Daugiau informacijos [Lietuvos Respublikos želdynų įstatyme](#).

1 lentelė. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyti saugotinių medžių ir krūmų kriterijai

Augimo vieta*	Medžiai, krūmai; kamieno skersmens (1,3 m aukštyje), aukščio parametrai
Kurortuose ar kurortinėse teritorijose	
Valstybinėje ir savivaldybių žemėje	<p>Ø 12 cm ir didesnio skersmens ąžuolai, uosiai, klevai, skroblai, skirpstai, guobos, bukai, pušys, eglės, maumedžiai, pocūgės, kėniai, beržai, juodalksniai, liepos, gluosniai, kaštonai, šermukšniai, riešutmedžiai, vinkšnos, miškinės obelys ir kriaušės</p> <p>↑ didesni kaip 3 m paprastieji kadagiai</p>
Privačioje žemėje	<p>Ø 20 cm ir didesnio skersmens ąžuolai, uosiai, klevai, skroblai, skirpstai, guobos, bukai, pušys, eglės, maumedžiai, pocūgės, kėniai, beržai, juodalksniai, liepos, gluosniai, šermukšniai, riešutmedžiai, kaštonai, vinkšnos, miškinės obelys ir kriaušės</p>
Pakrantės apsaugos juostoje	
	<p>Ø 12 cm ir didesnio skersmens ąžuolai, uosiai, klevai, guobos, skroblai, skirpstai, bukai, vinkšnos</p>
	<p>Ø 20 cm ir didesnio skersmens pušys, eglės, maumedžiai, pocūgės, kėniai, juodalksniai, liepos, šermukšniai, riešutmedžiai, kaštonai, miškinės obelys ir kriaušės</p>
	<p>Ø 30 cm ir didesnio skersmens beržai, gluosniai</p>
	<p>↑ didesni kaip 3 m paprastieji kadagiai</p>

* Medžio ar krūmo augimo vietą (t. y. žemės paskirtį, naudojimo būdą ar kt.) galima patikrinti žemės nuosavybės dokumentuose.

Kitos paskirties žemėje daugiabučių gyvenamųjų pastatų, bendrabučių, vienbučių ir dvibučių gyvenamųjų pastatų teritorijose valstybinėje ir savivaldybių žemėje

Mieste

Ø 12 cm ir didesnio skersmens

ąžuolai, uosiai, klevai, skroblai, skirpstai, guobos, bukai, vinkšnos, pušys, eglės, maumedžiai, pocūgės, kėniai, beržai, juodalksniai, gluosniai, šermukšniai, riešutmedžiai, kaštonai, liepos, miškinės obelys ir kriaušės

Ne mieste

Ø 20 cm ir didesnio skersmens

ąžuolai, uosiai, klevai, skroblai, skirpstai, guobos, bukai, vinkšnos, pušys, eglės, maumedžiai, pocūgės, kėniai, beržai, juodalksniai, gluosniai, šermukšniai, riešutmedžiai, kaštonai, liepos, miškinės obelys ir kriaušės

Kitos paskirties žemėje daugiabučių gyvenamųjų pastatų, bendrabučių, vienbučių ir dvibučių gyvenamųjų pastatų teritorijose privačioje žemėje

Mieste

Ø 20 cm ir didesnio skersmens

ąžuolai, uosiai, klevai, guobos, skroblai, skirpstai, bukai, vinkšnos, liepos, maumedžiai, beržai, pušys

Ne mieste

Ø 30 cm ir didesnio skersmens

ąžuolai, uosiai, klevai, guobos, skroblai, skirpstai, bukai, vinkšnos, liepos, maumedžiai, beržai, pušys

Kitos paskirties žemėje visuomeninės paskirties, rekreacinės, bendrojo naudojimo, atskirųjų želdynų teritorijose

Ø 12 cm ir didesnio skersmens

ąžuolai, uosiai, klevai, skroblai, skirpstai, guobos, bukai, vinkšnos, pušys, eglės, maumedžiai, pocūgės, kėniai, beržai, juodalksniai, gluosniai, šermukšniai, riešutmedžiai, kaštonai, liepos, miškinės obelys ir kriaušės

↑ didesni kaip 3 m
paprastieji kadagiai

Kitos paskirties žemėje pramonės ir sandėliavimo, komercinės paskirties objektų teritorijose

Ø 20 cm ir didesnio skersmens

ąžuolai, uosiai, klevai, skroblai, skirpstai, guobos, bukai, vinkšnos, pušys, eglės, maumedžiai, pocūgės, kėniai, beržai, juodalksniai, gluosniai, šermukšniai, riešutmedžiai, kaštonai, liepos, miškinės obelys ir kriaušės

Kultūros paveldo objektų ar kultūros paveldo vietovių vertingąją savybę pripažintų želdynų ir želdinių teritorijose

bet kokių matmenų visų rūšių medžiai ir krūmai

Nekilnojamųjų kultūros vertybių teritorijoje

Ø 20 cm ir didesnio skersmens

ąžuolai, uosiai, klevai, skroblai, skirpstai, guobos, buakai, vinkšnos, pušys, eglės, maumedžiai, pocūgės, kėniai, beržai, juodalksniai, gluosniai, šermukšniai, riešutmedžiai, kaštonai, liepos, miškinės obelys ir kriaušės

Žemės ūkio paskirties žemėje kituose žemės ūkio paskirties žemės sklypuose ir rekreacinio naudojimo žemės sklypuose

Valstybinėje ir savivaldybių žemėje

Ø 20 cm ir didesnio skersmens

ąžuolai, uosiai, klevai, skroblai, skirpstai, guobos, buakai, vinkšnos, pušys, eglės, maumedžiai, pocūgės, kėniai, beržai, juodalksniai, gluosniai, šermukšniai, riešutmedžiai, kaštonai, liepos, miškinės obelys ir kriaušės

Privačioje žemėje

Ø 30 cm ir didesnio skersmens

ąžuolai, uosiai, klevai, guobos, skroblai, skirpstai, buakai, vinkšnos, liepos, maumedžiai, beržai, pušys

Žemės ūkio paskirties žemėje sodininkų bendrijų bendrojo naudojimo žemėje

Ø 20 cm ir didesnio skersmens

ąžuolai, uosiai, klevai, skroblai, skirpstai, guobos, buakai, vinkšnos, pušys, eglės, maumedžiai, pocūgės, kėniai, beržai, juodalksniai, gluosniai, šermukšniai, riešutmedžiai, kaštonai, liepos, miškinės obelys ir kriaušės

Miestų, miestelių gatvėse

Ø 12 cm ir didesnio skersmens

ąžuolai, uosiai, klevai, skroblai, skirpstai, guobos, buakai, vinkšnos, pušys, eglės, maumedžiai, pocūgės, kėniai, beržai, juodalksniai, gluosniai, šermukšniai, riešutmedžiai, kaštonai, liepos, miškinės obelys ir kriaušės

Kaimų gatvėse

Ø 20 cm ir didesnio skersmens

ąžuolai, uosiai, klevai, skroblai, skirpstai, guobos, buakai, vinkšnos, pušys, eglės, maumedžiai, pocūgės, kėniai, beržai, juodalksniai, gluosniai, šermukšniai, riešutmedžiai, kaštonai, liepos, miškinės obelys ir kriaušės

Geležinkelio želdinių apsaugos zonoje

Ø 20 cm ir didesnio skersmens

ąžuolai, uosiai, klevai, skroblai, skirpstai, guobos, bukai, vinkšnos, pušys, eglės, maumedžiai, pocūgės, kėniai, beržai, juodalksniai, liepos, gluosniai, šermukšniai, riešutmedžiai, kaštonai, miškinės obelys ir kriaušės

Valstybinės ir vietinės reikšmės kelio juostoje

Valstybinės reikšmės krašto ir rajoninio kelio juostoje

Ø 30 cm ir didesnio skersmens

ąžuolai, uosiai, klevai, skroblai, bukai, pušys, eglės, maumedžiai, beržai, juodalksniai, liepos, gluosniai

Vietinės reikšmės kelio juostoje

Ø 20 cm ir didesnio skersmens

ąžuolai, uosiai, klevai, skroblai, skirpstai, guobos, bukai, vinkšnos, pušys, eglės, maumedžiai, pocūgės, kėniai, beržai, juodalksniai, liepos, gluosniai, šermukšniai, riešutmedžiai, kaštonai, miškinės obelys ir kriaušės

Kelio apsaugos zonoje už kelio juostos ribų

Ø 20 cm ir didesnio skersmens

ąžuolai, uosiai, klevai, skroblai, skirpstai, guobos, bukai, vinkšnos, pušys, eglės, maumedžiai, pocūgės, kėniai, beržai, juodalksniai, liepos, gluosniai, šermukšniai, riešutmedžiai, kaštonai, miškinės obelys ir kriaušės

Gamybinių objektų sanitarinėje apsaugos zonoje ir komunalinių objektų sanitarinėje apsaugos zonoje

Ø 20 cm ir didesnio skersmens

ąžuolai, uosiai, klevai, skroblai, skirpstai, guobos, bukai, vinkšnos, pušys, eglės, maumedžiai, pocūgės, kėniai, beržai, juodalksniai, liepos, gluosniai, šermukšniai, riešutmedžiai, kaštonai, miškinės obelys ir kriaušės

Augalų nacionaliniams genetiniams ištekliams priskirtų medžių grupių ir pavienių medžių sąraše nurodytose vietose

Ø bet kokio skersmens medžiai

Augalų nacionaliniams genetiniams ištekliams priskirtų medžių grupių ir pavienių medžių sąraše nurodytos rūšys

Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių sąraše nurodytų medžių ir krūmų rūšių augimo vietose

bet kokio skersmens medžiai ar bet kokio aukščio krūmai

Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių sąraše nurodytų medžių ir krūmų rūšys

2 lentelė. Kriterijai, pagal kuriuos medžiai ir krūmai gali būti paskelbti saugotinais savivaldybės sprendimu

Dendrologiškai* vertingi

- Dendrologiniai rinkiniai (kolekcijos)
- Ne jaunesni kaip 15 metų amžiaus introdukuoti (nevietinės kilmės)

Ekologiškai vertingi

- Ne mažesnės kaip 0,01 ha ploto medžių grupės
- Augantys bendruosiuose planuose nustatytose miestų centrų zonose, didmiesčių pagrindinių centrų zonose ir didmiesčio miesto dalių centrų zonose, gyvenamosiose zonose, pramonės ir sandėliavimo zonose, inžinerinės infrastruktūros koridorių zonose, bendro naudojimo erdvių, atskirųjų želdynų zonose, kai medžių kamieno skersmuo 1,3 m aukštyje ne mažesnis kaip 6 cm ir ne žemesni kaip 0,5 m krūmai
- Miestų ir miestelių bendruosiuose planuose nustatytose gamtinio karkaso teritorijose augantys želdiniai
- Miestuose ir miesteliuose savivaldybės sprendime patvirtintų rūšių augantys pavieniai medžiai, kurių kamieno skersmuo 1,3 m aukštyje ne mažesnis kaip 6 cm

Estetiškai vertingi

- Išskirtinių formų medžiai

Kultūros paveldui reikšmingi

- Istoriniu požiūriu svarbūs želdiniai
- Žymių žmonių pasodinti medžiai
- Buvusiose dvarų sodybose autentiškumą (ar struktūrą) formuojantys želdiniai
- Medžiai ir krūmai, Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo nustatyta tvarka pripažinti kultūros paveldo objektų ir vietovių vertingosiomis savybėmis

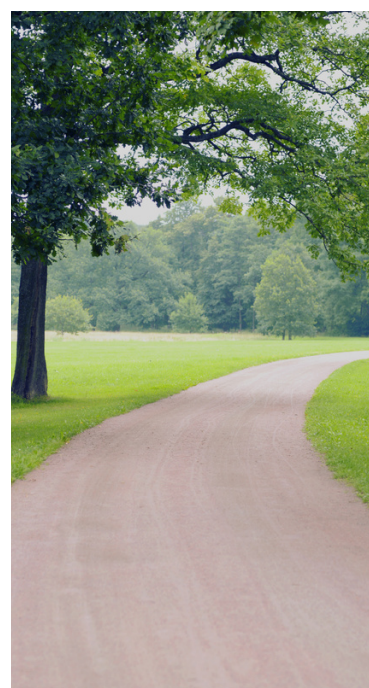
Kraštovaizdžiui reikšmingi

- Autentiški želdiniai parkuose

Saugotiniems želdiniams kirsti, kitaip pašalinti iš augimo vietos ar intensyviai genėti reikalingas leidimas arba sprendimas (žr. 13 p.).

* **Dendrològija** (dendro... + gr. logos – mokslas), botanikos šaka, tirianti sumedėjusius augalus (medžius, krūmus, krūmokšnius, lianas).

Nesaugotini želdiniai

Visi medžiai ir krūmai, atitinkantys aukščiau nurodytus kriterijus, yra saugotini (žr. 6 p.) išskyrus:

1

Kai jie yra nudžiūvę, stichinių nelaimių, ekstremalių įvykių, gaisrų ar avarijų metu išversti, nulaužti, apdegę, sužaloti (išskyrus sužalotus dėl neteisėtos fizinių ar juridinių asmenų veikos).

Kai jie auga:

2

- ant pastatų stogų, pamatų ar kitų jų dalių, inžinerinių statinių (išskyrus medžius, esančius kelio juostoje);
- geležinkelio želdinių apsaugos zonoje aukštesni už nuotolį nuo medžio ar krūmo iki artimiausio geležinkelio kelio bėgio, yra pasvirę didesniu kaip 45° kampu į geležinkelio kelių ar jų įrenginių pusę, blogina matomumą pervažose, perėjose, geležinkelio keliuose, apsunkina eismo signalų, signalinių ženklų matomumą;
- energetikos objektų apsaugos zonose;
- ant melioracijos statinių, įtrauktų į melioruotos žemės ir melioracijos statinių apskaitą (išskyrus sureguliuotas upių vagas), ir jų apsaugos zonoje;
- pasienio juostoje, valstybės sienos apsaugos objektų ir įrenginių apsaugos zonose, kai želdiniai trukdo pasienio juostą, valstybės sienos ženklus, valstybės sienos apsaugos zonos draudžiamuosius ženklus, vaizdo, ryšių, signalizacijos sistemas (kompleksus), stebėjimo bokštus ir stiebus eksploatuoti pagal jų paskirtį.

3

Kai juos numatyta iškirsti pagal parengtus saugomų teritorijų gamtotvarkos planus, kultūros paveldo objektų apsaugos reglamentus ar kompleksinių kultūros paveldo objektų ir kultūros paveldo vietovių tvarkymo planus, saugomų rūšių apsaugos planus.

Medžiai ir krūmai, neatitinkantys saugotinių želdinių kriterijų ir savivaldybės nepaskelbti saugotiniais, nėra saugomi.

Leidimai tvarkyti saugotinus želdinius

Jeigu norima kirsti, kitaip pašalinti iš augimo vietos ar intensyviai* genėti medžius ar krūmus, pirmiausia reikia nustatyti, ar želdinys nėra saugotinas (žr. 6 p.).

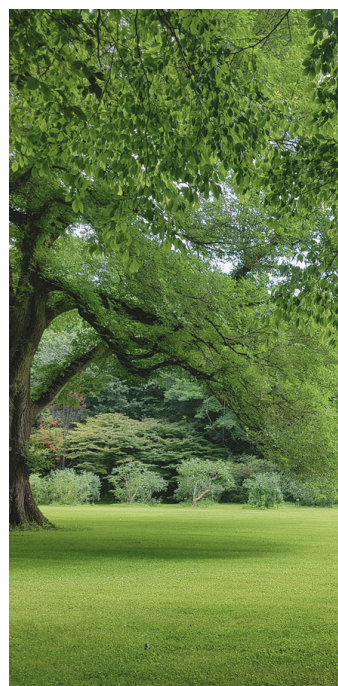
Jeigu želdinys saugotinas – minėtus darbus atlikti galima tik gavus leidimą (išskyrus žemiau paminėtus atvejus). Saugotinių želdinių tvarkymas (įskaitant ir privačioje žemėje) be leidimo ar sprendimo** yra neteisėtas.

Saugotinus želdinius tvarkyti be leidimo galima, kai:

- pašalinama iki 30 procentų saugotino želdinio šakų ir laja yra lengvinama;
- jie auga elektros tinklų, šilumos perdavimo tinklų, magistralinių dujotiekių ir naftotiekių (produktotiekių) apsaugos zonose ir šiuos darbus atlieka, prieš darbų pradžią apie juos raštu informavę žemės, kurioje auga saugotini želdiniai, savininką ar valdytoją, elektros tinklus, šilumos tinklus, magistralinius dujotiekius ir naftotiekius (produktotiekius) eksploatuojantys asmenys ar jų įgalioti tretieji asmenys;
- šiuos darbus reikia atlikti nedelsiant – dėl gamtinio, eismo ar kito įvykio pakitus saugotinių želdinių būklei, kai dėl to jie kelia pavojų gyventojams, jų turtui, statiniams ar eismo saugumui. Šiuo atveju darbus atlikę asmenys per 3 darbo dienas privalo raštu informuoti savivaldybę, nurodydami saugotino želdinio vietą (adresą ar koordinatas) ir pateikdami 3 nuotraukas, kuriose būtų užfiksuotas vaizdas prieš atliekant darbus ir iš skirtingų pusių užfiksuotas nukirstas, kitaip pašalintas iš augimo vietos ar intensyviai nugenėtas saugotinas želdinys.

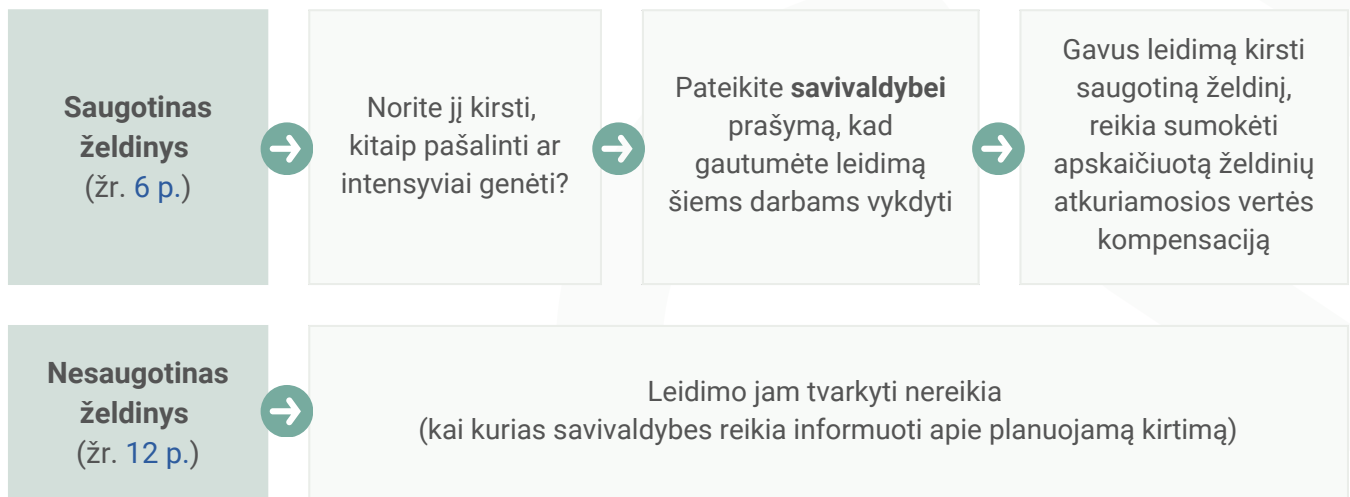
* Intensyviu želdinių genėjimu vadinami priežiūros darbai, kai pašalinama daugiau kaip 30 procentų medžių ar krūmų lajos tūrio.

** Dėl savivaldybės želdynų ir želdinių teritorijose esančių saugotinių želdinių priimamas sprendimas, o privačios žemės sklypų savininkams ir valstybinės žemės valdytojams (kitiems nei savivaldybė) išduodami leidimai.

Leidimų išdavimo tvarka

Leidimus išduoda savivaldybės. Kiekviena savivaldybė vadovaujasi savo patvirtintomis želdynų ir želdinių apsaugos taisyklėmis, todėl tvarka ir reikalavimai gali skirtis. Taisykles galima rasti savivaldybių interneto svetainėse.

Želdinių atkuriamosios vertės kompensacija

Jeigu išduodamas leidimas kirsti ar kitaip pašalinti iš augimo vietos saugotiną želdinį, reikia sumokėti želdinių atkuriamosios vertės kompensaciją, kuri apskaičiuojama pagal [Želdinių atkuriamosios vertės įkainius](#).

Jeigu norima tvarkyti konkrečios savivaldybės į saugotinių želdinių sąrašą įtrauktus medžius ar krūmus, taikomi jos nustatyti didesni želdinių atkuriamosios vertės įkainiai. Kompensacija skiriama [Aplinkos apsaugos rėmimo specialiajai programai](#) įgyvendinti.

Želdinių savininkus ir valdytojus dėl želdinių apsaugos, priežiūros ir tvarkymo konsultuoja savivaldybės.

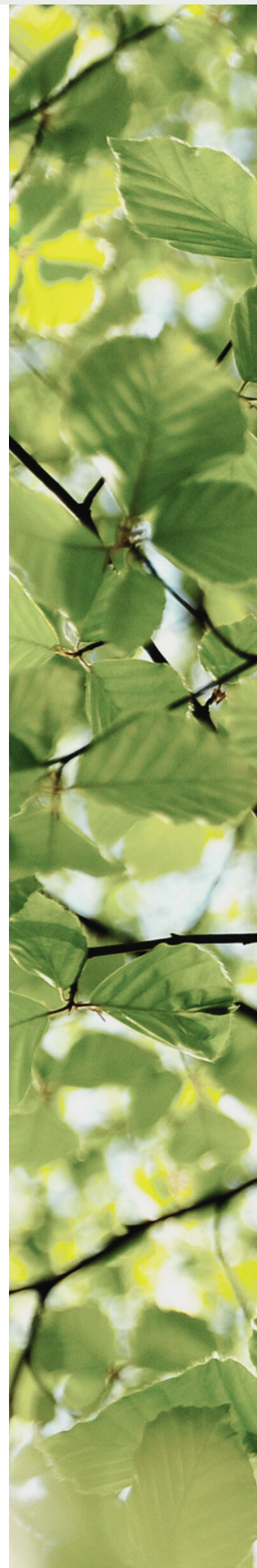
Kilus klausimų dėl konkretaus medžio ar krūmo tvarkymo, rekomenduojame kreiptis į savivaldybę, kurios teritorijoje yra želdinys.

Želdinių atkuriamosios vertės kompensacija neskaiciuojama, kai saugotini želdiniai:

- nebus kertami – leidimas išduotas intensyviai želdinių genėjimui;
- kertami, kitaip pašalinami iš augimo vietos ar intensyviai genimi būtinojo reikalingumo atvejais ir šiems darbams atlikti nereikia leidimo (žr. 13 p.);
- yra pažeisti stiebo ir šaknų puvinio arba vabzdžių kenkėjų ar grybinių ligų (išskyrus biologinei įvairovei svarbius želdinius, kurie nekelia pavojaus gyventojams, jų turtui, statiniams ir eismo saugumui);
- yra pasvirę didesniu kaip 45° kampu;
- kertami vykdant teritorijų planavimo dokumentuose, viešųjų atskirųjų želdynų projektuose numatytus kraštovaizdžio formavimo kirtimus;
- auga ant piliakalnių, pilkapių;
- auga kapinėse ir ardo paminklus, antkapius, kitus kapinių statinius ar įrenginius;
- gadina pastato pamatus ar kitas jo dalis;
- auga apsaugos zonose, kai tai nesuderinama su šioms apsaugos zonoms Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatyme nustatytais apribojimais;
- auga geležinkelio kelių ir jų įrenginių, geležinkelio želdinių apsaugos zonoje;
- auga teritorijoje, kuri naudojama valstybinės reikšmės keliams eksploatuoti;
- auga valstybinės ar vietinės reikšmės kelio juostoje ir dėl blogos būklės kelia grėsmę užvirsti ant kelio;
- nurodyti saugomų teritorijų planavimo, saugomų rūšių ar buveinių apsaugos priemonių įgyvendinimo dokumentuose kaip kertami ar kitaip pašalinami iš augimo vietos;
- auga žemėje, kurioje teisės aktų nustatyta tvarka leidžiama veisti mišką;
- kertami ar kitaip pašalinami iš augimo vietos įgyvendinant krašto apsaugos ar valstybės sienos apsaugos tikslus.

*Gyventojai turi teisę gauti informaciją apie želdynų ir želdinių inventorizavimą, apskaitą, atkuriamosios vertės kompensacijų lėšų panaudojimą, planuojamus ir vykdomus želdynų ir želdinių tvarkymo darbus, išduotus leidimus ar priimtus sprendimus.
Informacija skelbiama savivaldybių interneto svetainėse.*

Želdinių priežiūra ir tvarkymas

Už želdynų ir želdinių apsaugą atsako jų savininkai ar valdytojai, todėl privalo atsakingai prižiūrėti ir rūpintis jų teritorijoje augančiais medžiais ir krūmais.

Privačioje žemėje esančius želdinius jų savininkas gali tvarkyti savo nuožiūra, išskyrus saugotinus želdinius, kuriems kirsti, intensyviai genėti reikalingas leidimas (žr. 13 p.).

Už želdinių priežiūrą ir tvarkymą savivaldybių ir valstybės valdomoje žemėje atsakingos savivaldybės.

Dėl daugiabučių namų lauko teritorijose esančių želdinių tvarkymo reikia kreiptis į namo administratorių arba į savivaldybę.

Želdinių veisimas (sodinimas)

Įrengiant želdynus ar veisiant želdinius būtina laikytis [Želdynų įrengimo ir želdinių veisimo taisyklėse](#) nustatytų reikalavimų.

Veisiant medžius ir krūmus privačioje žemėje:

- reikia laikytis [Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatyme](#) nustatytų apribojimų;
- reikia laikytis mažiausių leistinų atstumų iki kaimyninio sklypo ribos, kai želdiniai veisiami be šio sklypo savininko ar valdytojo sutikimo raštu (žr. 3 lentelėje);
- lianos, kurios pasodintos laikantis nustatytų atstumų, ant su kaimyniniu sklypu besiribojančių statinio sienų, tvorų ir kitų įrenginių gali būti veisiamos, jei gautas šio sklypo savininko ar valdytojo sutikimas raštu.

Prieš tvarkydami medžius ar krūmus įsitikinkite, kad jie auga jūsų sklype. Tvarkyti želdinius valstybės, savivaldybių valdomoje ar privačioje žemėje galima **tik gavus tos žemės savininko (valdytojo) rašytinį sutikimą**.

Valstybinės reikšmės parkų, kitų viešųjų želdynų, viešųjų ir konfesinių kapinių, gatvių želdinių priežiūrą ir tvarkymą, **kitoje negu privačioje žemėje augančių saugotinų želdinių genėjimą** gali atlikti želdynų ir želdinių priežiūros ir tvarkymo specialistai*.

* Daugiau informacijos [Lietuvos Respublikos želdynų įstatyme](#).

Daugiabučių gyvenamųjų namų teritorijoje:

- nuo pastatų sienų su langais medžiai veisiami ne arčiau kaip 10 m atstumu (išskyrus teritorijas tarp pastatų ir gatvių ar kelių);
- nuo pastatų sienų su langais aukštesni kaip 2 m krūmai veisiami ne arčiau kaip 2,5 m atstumu, kiti krūmai – ne arčiau kaip 1,5 m atstumu (išskyrus teritorijas tarp pastatų ir gatvių ar kelių).

Medžius ir krūmus draudžiama veisti:

- vietose, kuriose [Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatyme](#) nustatytas draudimas sodinti želdinius;
- valstybinėje žemėje, nesuderinus su savivaldybe ar tos žemės valdytoju arba neturint įgaliojimų sklype tvarkyti želdinius.

3 lentelė. Mažiausi leistini atstumai iki kaimyninio sklypo ribos, kai želdiniai veisiami be šio sklypo savininko, valdytojo ar įgalioto asmens sutikimo raštu

	Veisiamas medis, krūmas, gyvatvorė	Sklypo pusė (žiūrint iš sklypo centro)	Mažiausias leistinas atstumas iki kaimyninio sklypo ribos
1.	Medžiai ir krūmai rūšių, kurių individai gali užaugti aukštesni kaip 3 m arba formuojami aukštesni kaip 3 m	šiaurinė pusė (tarp 315° ir 45°)	5 m
		kitos pusės	3 m
2.	Medžiai ir krūmai rūšių, kurių individai gali užaugti nuo 2 iki 3 m aukščio arba formuojami iki 3 m aukščio	iš visų pusių	2 m
3.	Medžiai ir krūmai rūšių, kurių individai gali užaugti iki 2 m aukščio arba formuojami iki 2 m aukščio	iš visų pusių	1 m
4.	Gyvatvorė, skirianti kaimyninius sklypus, formuojama iki 1,3 m aukščio	šiaurinė pusė (tarp 315° ir 45°)	1 m
5.	Gyvatvorė, skirianti kaimyninius sklypus, formuojama iki 2 m aukščio	kitos pusės, nei nurodyta lentelės 4 eilutėje	1 m
6.	Lianos	iš visų pusių	0,5 m

Reikalavimas, sodinant medžius ir krūmus privačioje žemėje laikytis mažiausių leistinų atstumų iki kaimyninio sklypo ribos, įsigaliojo nuo 2016 m. rugpjūčio 25 d., todėl iki šios datos pasodintiems želdiniams nėra taikomas.

Želdinių genėjimas

Genint želdinius:

- reikia pašalinti sausas, džiūstančias, pažeistas, nušalusias, nulaužtas šakas ar jų dalis;
- atskirais atvejais reikia pašalinti ir dėl ligų, kenkėjų, oro taršos ar kitų priežasčių nusilpusius medžius;
- sausas ir ligotas šakas reikia pjauti iki gyvos ir sveikos vietos prie želdinio pagrindo;
- norint pažeminti medžių viršūnes, negalima nupjaustyti storųjų šakų, paliekant nuo stiebo išsišovusius kelmelius – stagarus;
- šakos pjaunamos trimis pjūviais: pirmas pjūvis daromas šakos apačioje 25–30 cm nuo stiebo. Įpjaunama ketvirtadalis stiebo. Antras pjūvis daromas iš viršaus 5 cm toliau kaip apatinis pjūvis. Trečiu pjūviu iš apačios, atsargiai prilaikant ranka, apipjaunama žiediškai, baigiama pjauti. Paskutinis šakos pjūvis turi būti ne lygiagretus stiebui, bet statmenas pjaunamai šakai.

Išsamesnę informaciją apie tinkamą želdinių genėjimą galima rasti leidinyje „Europos medžių priežiūra: sodinimo, genėjimo ir saugaus darbo praktikos vadovas“.

Genint želdinius draudžiama:

- atlikti nustuobrinimo pjūvį kamieno tarpubamblyje, tarp šoninių šakų, nes įprastai toks pjūvis sukelia medžio puvinius. Šį pjūvį leidžiama atlikti sumažinant medžio aukštį dėl saugumo ar dėl ekologinių priežasčių;
- naudoti lipimo į medžius nages.

Nuo kovo 15 d. iki rugpjūčio 1 d. yra aktyvus paukščių perėjimo laikotarpis, todėl šiuo metu negalima intensyviai genėti ar kirsti saugotinų medžių ir krūmų viešuosiuose želdynuose*.

Nors privatiems želdynams šis draudimas netaikomas, tačiau rekomenduojame būti sąmoningiems ir nurodytu laikotarpiu netrikdyti paukščių, negenėti, nekirsti medžių, krūmų, arba prieš tai įsitikinti, kad juose nėra apgyvendintų lizdų.

Želdinių apsauga vykdant statybos darbus

Vykdant statybos darbus privačioje ar valstybinėje žemėje, tai reikia atlikti vadovaujantis **Želdinių apsaugos, vykdant statybos darbus, taisyklėse** nustatytais reikalavimais.

Statytojas (užsakovas) privalo užtikrinti, kad atliekant statybos darbus būtų laikomasi želdinių apsaugos ir baigus statybos darbus jų būklė** būtų tokia, kokia buvo nurodyta statinio projekte.

Jeigu statinio projekte numatyta saugotinus želdinius iškirsti ar kitaip pašalinti iš augimo vietos, būtina gauti savivaldybės leidimą šiems darbams atlikti (žr. 13 p.).

Baigus statybos darbus, privaloma:

- apželdinti sklypą pagal statinio projektą, nepažeidžiant **Želdynų įrengimo ir želdinių veisimo taisyklių**;
- sutvarkyti želdinius teritorijoje už statinio sklypo ribų, jei ji naudota atliekant statybos darbus.

* Išimtyms galimos tais atvejais, kai saugotini medžiai kelia pavojų gyventojams, jų turtui, statiniams, eismo, skrydžių saugumui arba kai tai yra būtina remontuojant, rekonstruojant ar tiesiant naują valstybinės reikšmės kelią, įgyvendinant ypatingos valstybinės svarbos projektus.

** Želdinių būklė nustatoma vadovaujantis įsakymo „Dėl želdinių atkuriamosios vertės įkainių patvirtinimo“ 2 priede nurodytais kriterijais.

Invazinių medžių ir krūmų rūšys ir jų naikinimas

Lietuvoje auga 2 invazinės medžių ir 4 krūmų rūšys* (žr. 4 lentelėje), kurios įtrauktos į [Invazinių Lietuvoje rūšių sąrašą](#). Invazinės rūšys auga greitai, yra gajos, nukonkuruoja vietines rūšis ir daro žalą biologinei įvairovei, todėl turi būti naikinamos.

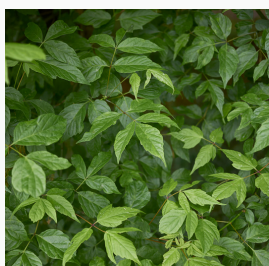
Invazinius medžius ir krūmus galima naikinti be leidimo.

Kaip juos naikinti, nustato [Invazinių rūšių kontrolės ir naikinimo tvarka](#). Tai gali būti mechaninis šalinimas, cheminių medžiagų naudojimas, augalų iškasimas ar nupjovimas tam palankiausiu metu (kai augalas nespėja subrandinti sėklų). Naikinimo būdai turi būti visiškai saugūs žmonių sveikatai, efektyvūs ir nekenkiantys aplinkai, kitiems augalams ir gyvūnams.

Dėl savivaldybės teritorijoje augančių invazinių rūšių medžių ir krūmų naikinimo galima kreiptis į savivaldybę.

4 lentelė. Lietuvoje augančios invazinės medžių ir krūmų rūšys

Medžiai

Uosialapis klevas
(*Acer negundo*)

Baltažiedė robinija
(*Robinia pseudoacacia*)

Invazinių rūšių veisimas, auginimas, dauginimas ar kitoks platinimas yra draudžiamas. Už tai yra numatytos baudos.

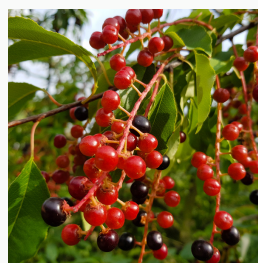
Krūmai

Raukšlėtalapis erškėtis
(*Rosa rugosa*)

Šluotinis sausakrūmis
(*Sarthamnus scoparius*)

Vėlyvoji ieva
(*Prunus serotina*)

Varpinė medlieva
(*Amelanchier spicata*)

* Daugiau informacijos apie invazines rūšis rasite rasite interneto svetainėje www.aad.lrv.lt.

Žaliųjų atliekų tvarkymas

Nugenėtos medžių ir krūmų šakos laikomos žaliosiomis atliekomis*, todėl jos turi būti tvarkomos laikantis specialiujų reikalavimų. Žaliųjų atliekų **negalima mesti į mišriųjų atliekų konteinerius** ar palikti nesutvarkytų. Jas galima kompostuoti, mesti į žaliųjų atliekų konteinerius arba pristatyti į [surinkimo aikšteles](#).

Daugiabučių namų gyventojai dėl žaliųjų atliekų išvežimo gali kreiptis į savivaldybę.

Žaliųjų atliekų surinkimo aikštelėse priimamos:

- smulkios medžių, krūmų genėjimo šakos;
- medžio žievė, pjuvenos, drožlės, skiedros;
- nukritę medžių lapai;
- želdynų genėjimo ir sodo atliekos;
- vaisių, daržovių atliekos;
- nupjauta žolė, gėlės, piktžolės;
- kelmai (ne visose aikštelėse).

Žaliosios atliekos turi būti be priemaišų:

- grunto, smėlio, akmenų;
- plastikinių, popierinių pakuočių;
- gyvūninės kilmės atliekų ir kt.

Daugiau informacijos apie žaliųjų atliekų konteinerius, surinkimo aikšteles ir priėmimo sąlygas galima rasti savivaldybių interneto svetainėse.

* Daugiau informacijos apie žaliąsias atliekas rasite interneto svetainėje www.aad.lrv.lt.

Į mišriųjų atliekų konteinerius išmestos žaliosios atliekos sąvartynuose pradeda irti, išsiskiria metanas ir kitos šiltnamio efektą sukeliančios ir atmosferą teršiančios dujos.

Žaliųjų atliekų deginimas pavojingas ne tik patiems degintojams, bet ir aplinkiniams. Ugnis gali greitai išplisti, tapti nebevaldoma ir padaryti žalos aplinkai.

Deginimas galimas tik laikantis [Aplinkos apsaugos reikalavimų lauko sąlygomis deginant augalus ar jų dalis](#).

✓ Pastebėjus netikslumą, prašome informuoti el. paštu saugom@aad.am.lt

Konsultuojame

☎ 8 700 02022

✉ konsultacijos@aad.am.lt

Naudinga informacija

📄 Atmintinės

❓ Dažniausiai užduodami klausimai

! Apie aplinkosauginius pažeidimus praneškite tel. 112

Sekite mus socialiniuose tinkluose

